

Берегиня української пісні

14 жовтня, серед воєнного лихоліття 1943-го, на благословенній Полтавщині в с. Корещина, у фронтовика Панаса Коржа та його дружини Марії народилася донечка. Назвали Раїсою.

У родині було іще четверо братів, пізніше приєднався батько, що повернувся із фронту. На все життя в Раїси лишився спогад про колючу батьківську щоку й ляльку, яку той привіз у подарунок.

Її дитинство випало на перші повоєнні роки, які були вкрай важкими. Раїса знала селянську тяжку роботу змалку, була беручкою і вміла все: копати й сапати, косити й варити, пасти й доїти корови. Але дівчинка змалку, попри всі труднощі й негаразди сільського життя, любила співати, уявляла себе артисткою. Першим джерелом музики для Раї стала батькова трофейна гармошка «Хофнер»: «Легка і зручна, ніби для моїх пальчиків. Заберуся, було, з гармошкою на вишню, та як почну співати!.. Де бралися ті пісні, і сама не знаю. Вигадувала здебільшого. Або переробляла те, що чула, коли грав патефон... Згодом виступала вже в шкільній самодіяльності... таким високим дискантом виспівувала, що аж шибки у вікнах подзенькували... Я була щаслива...»

У важкі повоєнні роки Коржі вижили завдяки домашньому господарству, яке вправно вела мати. Рая, щоб допомогти їй, бралася до роботи як у хаті, так і на колгоспному полі, де всі тоді працювали за трудовні. А коли піросла, як і більшість сільських дітей, пройшла всі ланки колгоспної праці, трудячись там, де потрібно колгоспові. Тож, коли згодом співала на сцені про струджені мамині руки, квітучу вишню в саду й білу хату, згадувала пережите, пропускаючи через серце кожен рядок і своїм диво-голосом спонукаючи до власних спогадів і слухачів.

Батька, який прожив лише 49 років, згадувала піснею: «Не продавав, але пізнав ціну і колосу, й маленькому зернятку». А от мамі Бог щедро відпустив віку, аби Раїса довго залишалася донею, співаючи: «...Дай, Боже, нам іще багато літ до твого світла, мамо, прилітати».

Співала Рая, навчаючись у Землянківській школі – і солісткою в хорі, і сама. І по селах із концертами їздила...Одного разу в село приїхав хор Кременчуцького автозаводу, де спів Раїси Корж почув керівник колективу – Павло Оченаш. Він запросив її стати солісткою, Однак для переїзду до міста безпаспортній і фактично закріпаченій селянці потрібна була згода керівників колгоспу, яку довелося вимолювати впертому хористові.

Раїса Корж

Робота на КраЗі, здобуття середньої освіти у вечірній школі й заняття в самодіяльному хорі стали нелегким випробуванням для молодого дівчини, яка ще не раз доводила, що вона справжня козачка.

Починаючи з 1962 року, Раїса співала в ансамблі «Веселка» Полтавської філармонії, там вона й познайомилась із своїм майбутнім чоловіком, баяністом Миколою Кириченком. Бог освятив їхнє світле й чисте кохання. Цього ж року сталася трагедія – пішов із життя батько співачки.

У листопаді 1962 року Раїса Опанасівна переїздить на роботу до вокально-хореографічного ансамблю «Льонок» при Житомирській філармонії, а 15 грудня 1963 року Раїса Опанасівна та Микола Кириченко одружилися, і навіть брак коштів на обручки не затьмарив щастя, яке панувало на весіллі в Миколиному селі. «Доленосна зустріч, кохання всього життя» – напише вона у спогадах. Та головне – це був і міцний творчий союз. Він був акомпаніатором, разом записали більше 200 пісень. Високий статний баяніст із Полтавської філармонії намагався лишатися в тіні на сцені й у житті, розчинявся в ній, опікував, готував, співав, лікував, одним словом – любив до останньої хвилини її життя.

Раїса та Микола Кириченки

У травні 1967 року Раїса Кириченко стає солісткою вокально-хореографічного ансамблю «Веснянка» Херсонської філармонії, а вже з січня 1968 року – солісткою Черкаського народного хору. А. Пашкевича призначили керівником цього колективу, і він запросив Раїсу та Миколу в Черкаси. Для Раїси ж він написав і один зі своїх шедеврів – «Мамину вишню».

Незважаючи на приховану неприязнь та заздрість хористів, Кириченко стала провідною солісткою. Її появу сприйняли насторожено: на той час у хорі визнаною прямою була Ольга Павловська, а про Раїсу Кириченко мало хто чув. Але незабаром про молоду солістку заговорили і слухачі, і спеціалісти, і, хоч куди б приїжджав Черкаський хор, там

у першу чергу питали: «А Кириченко співати буде?». Доходило до курйозів: Раїсу Панасівну по півгодини не відпускали зі сцени, просячи співати і співати «на біс», а це руйнувало програму концерту. «Мамина вишня», «Журавка», «Два кольори» у виконанні Кириченко одразу ж стали народними.

Працювала Раїса Панасівна, не покладаючи рук, одержала звання заслуженої (1973 р.), потім народної артистки України (1979 р.), разом із Миколою підготували чимало програм, які записувала з оркестром народних інструментів радіо і телебачення під керівництвом В. Гуцала, з естрадно-симфонічним оркестром радіо і телебачення під керівництвом Р. Бабича, з духовим оркестром України, створеним В. Охріменком. Чимало програм створили на студії «Укртелефільм», телебаченні, там же були зняті перші фільми про Раїсу Опанасівну та її творчість. Так у нелегкій, але радісній праці приходило визнання. При Черкаській філармонії Кириченко створює спочатку гурт «Калина», потім – «Росава», у яких виступає солісткою.

З Черкаським хором Раїса Кириченко об'їздила всю Україну, Середню Азію. У складі різних делегацій гастролювала в Європі (Німеччина, Польща, Болгарія), Канаді, Америці, де зуміла завоювати серця американців українською піснею і навіть стала почесним громадянином міста Балтимор. Там зрозуміла дивовижну властивість – навіть не знаючи мови, кожна людина будь-якої національності розуміє її. Множилася слава співачки, унікальний голос Раїси завойовував світ. Українська пісня у її виконанні звучала під небом Австралії, Алжиру, Тунісу, Філіппін, Монголії... На концертах Черкаського хору її сольні номери перетворювалися на міні-концерти, їй писали захоплювальні листи, її любили.

У лютому 1986 року Раїсі Кириченко присуджено Державну премію імені Т. Г. Шевченка, яку вона перерахувала у фонд Чорнобиля.

Данієла Північкова, керівник відділу бібліотеки ПУЕТ